

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Devarim

Premsla, Yitṣḥaq Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

כב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10244

כי תצא כא כב

תרגום אשכנזי קד

כג לא תלין נבִּלְתוֹ עַל־הַיַּעַן
כִּי־קָבַר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה וְהוּא
כִּי־קָלַת אֱלֹהִים תְּלוי וְרֵא
תִּטְמוֹא אֶת־אֲדָמְתְךָ אֲשֶׁר יְהוּה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה : ס
כב א לא תראה אֶת־שׁוֹר
אֲחִיךָ אִו אֶת־שׁוֹי נְדָחִים
וְהִתְעַלְמַת מֵהֶם הֲשֵׁב תְּשִׁיבֵם
לְאֲחִיךָ : ז וְאִם־לֹא קָרוֹב אֲחִיךָ
אֵלֶיךָ וְלֹא יָדַעְתּוּ וְאִסְפְּתוּ אֶל־

(כג) זא זאלל זיין לייכנאם
ניכט איבערנאכט אים האלצע
בלויבען, זאנדערן דוא מוסט
איהן דעוועלבען טאגן בע
גראבען, דען איין געהאנג
טער איזט איינע גרינגשאצונג
גאטטעז: זונד דוא מוסט
דאן ערדרייך, דאן דער
עוויגע דיין גאטט דיר צום
בעזיטצע גיבט, ניכט פער
אונרייניגען:

כב (ח) ווען דוא דייענע
ברודערן אכוען
אדער שאף זיהוט, דאן זך
פערלויפען האט, זא מוסט
דוא דיר איהנען ניכט ענט
ציהען: זאנדערן זאללוט זיא
צו דייענעם ברודער צוריק

פיהרען: (ז) איזט אכער דיין ברודער פאן דיר ענטפערנט, אדער דוא ווייסט ניכט,
זעס עז אנגעהארט: זא נים עז צו דיר

תרגום אונקלוס

ר ש י

לא־תִּבְתֶּי נִבְלְתִיָּה עַל־צְלִיבָא אַרְי
טְקַבְר תִּקְבְּרִינִיָּה בַּיּוֹמָא הַזֶּה וְהוּא אַרְי
עַל דְּחַבְקָדִים יִי אֲצִטְלִיב וְלֹא תִסְאֵב
יַת אֲרַעְךָ בְּיַי אֲלֵהָ יַחַב לְךָ
אֲחִסְיָא :

בכילה: (כג) כי קללת אלהים תלוי. ולזלו
של מלך הוא שאדם עשוי בדמות דיוקנו וישראל
הם בני ישראל לשני אחים תאומים שהיו דומין
זה לזה אחד נעשה מלך וא' נתפס ללכטיות
וכתלה כל הדוא' אותו אומר המלך תלוי.
כל קללה שנמקרא ל' הקל חלול כמו והוא
קללני קללה נמרצת (מלכים א' ב' ח') :

כב (ה) לא תחזוי ית תוצא ראחוק
או ית־אמרויה דיען ותתפכש
טנהון אַתְבָּא תְּתִיבֵנוּ לְאֲחִיךָ :

כב (א) והתעלמת. טכש עין כלא אינו
רוחני: לא תראה והתעלמת. לא
תראה אותו שתעל ממנו זהו פשוט ורבותינו
אמרו

(ז) ואם לא קריב אחיך לנתך ולא ידעתיה ותקנשניה
לגו

באור

דומים זה לזה, האחד נעשה מלך, והשני נתפס ללכטיות וכתלה, כל הדואה אותו אומר
המלך תלוי: כל קללה שנמקרא לשון הקל חלול (גרינגשאצונג), כמו והוא קללני קללה
נמרצת (מלכים א' ב' ח'): (כג) ולא תטמא אח אדמתך, מוסט על כי קבר תקברנו:
והשעור לא תלין נבלתו על העץ, כי קללת אלהים תלוי, כי אם קבר תקברנו ולא תטמא
את אדמתך, כי הי' אסור שיכניענו בלח קבורה, וניה לקברו שלא יטמא בו כונע או מחיל
כהברי הרשב"ם, ואמרו ד' ל שונות קטורה חף בשאר מתי ישראל בכל מקום ובכל זמן:
כב (א) לא תראה, מוסט על והתעלמת, ושיעורו אם תראה לא תתעלם: והתעלמת,
טכש עין כלאו אינו רוחני (רש"י): (ב) ולא ידעתו, או אם לא ידעתו כמו מכה
אביו

אין דיין היוז, אונד לאם עו
 כייא דיר זיין, כיו דיין ברודער
 נאצפראנט, דאמיט דוא עו
 איהם ווידערנעבען קאנוט:
 (ג) עבען אלוף זאללוט דוא
 טהון מיט זיינעם עזעל, עבען
 אלוף מיט זיינעם געוואנדע:
 עבען אלוף מיט אללעם פער-
 לאהרנען: דאז דינעם כרוי-
 דער פאן דואנדען געקאמ-
 מען, אונד פאן דיר געפונדען
 ווארדען: דוא קאנוט דין
 נישט ענטציהען: (ד) זיהענט
 דוא דינען ברודערן עזעל
 אדער זיינען אכען אויף דעם
 וועגע הינפאללען, נא מוסט
 דוא דין איהנען נישט ענטי-
 ציהען: זאנדערן איהם אויף-
 ריכטען העלפען: (ה) קיינע
 פרויאנושערואן זאלל גע-

תוך ביתך והיה עמך עד דרש
 אחיך אתו והשבתו לו: וכן
 תעשה לחמורו וכן תעשה
 לשמלתו וכן תעשה לכה-
 אבדת אחיך אשר תאבד
 מזמנו ומצארתה לא תוכל
 להתעלים: ואת חמור אחיך או שורו
 נפלים בדרך והתעלמת מהם
 הקם תקים עמו: ואל-
 יהיה כלי גבר על אשה ולא

ילכש

רצטהע אינעו טאננעו טראגען,

אונד

רש"י

תרגום אונקלוס

אמרו פעמים שאתה מתעלם וכו': (ב) עד
 דרוש אחיך. וכי תעלה על דעתך שיתנהו לו
 קודם שידרשהו שלא דרשהו שלא יהא רמאי:
 והשבתו לו. שתהא בו השנה שלא יאכל
 כניתך כדי דמי ותתבעם ממנו מכאן לדרו
 כל דבר שבושה ואיכל יעשה ויאכל ושאינו עשה
 ואוכל ימכר: (ג) לא תוכל להתעלם. לכבוש
 עיך כלי אינך רואה אויב: (ד) הקם תקים.
 זו טעיה להטעין משאי שכל מעליו: עמו.
 עם נעליו אבל חס הליך וישב לו ואמר לו הואיל
 ועלך מבוה חס רצית לטעון טעון פטור:
 (ה) לא יהי כלי גבר על אשה. שתהא דומה
 לאיש

לגז ביתך ויהי עמך עד דרשיתבע אחיך
 ימיה ותתיבניה ליה: (ג) וכן תעשה
 לחמוריה וכן תעבד לקסאמיה וכן
 תעבד לקלדאבדתא דאחויך די תיכד
 טעיה ותשכחנה לית לה רש
 לקסאמיה: (ד) לא תחוי יתדבקרא
 דאחויך או תזביה רשון פאורקא
 ותתקבש טנהון אקטא תקים עמיה:
 (ה) לא יהי תקיד וידגבר על
 אמת ולא יתקן

באור

לבו ואמי. (דעת הרמב"ם), וכן הוא בתרגום אשכנזי: ואספתו, אם היית עם אונקלוס
 שתפקדו ביד מאן. (ראש"ם): והשבתו לו, שתהא בו השנה, שלא יאכל כניתך ויהי
 דמי ותתבעו ממנו. מכאן אמרו כל דבר שבושה ואיכל יעשה ויאכל, ושאינו עשה ואוכל
 ימכר. (רש"ם), והדברים מכוונים לעומק טבת הכתוב: (ג) לא תוכל, אינך רשאי
 (ד) נפלים, כישעשו שנתו הנליהם ונפלו ולא יוכלו לקום בלי עזר המקים מפני השם
 שעליהם

כי תצא כב

תרגום אשכנזי קה

יִלְבַּשׁ גִּבּוֹר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה כִּי
תֹעֵבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֲשֵׂה
אֱלֹהִים : פ

ו כִּי יִקְרָא קוֹץ־צְפוּר י לִפְנֵיךָ
בְּדֶרֶךְ בְּכַל־עֵץ י אוֹ עַל־הָאָרֶץ
אֶפְרָחִים אוֹ בִיצִים וְהָאֵם
לִבְצֹת עַל־הָאֶפְרָחִים אוֹ עַל־
הַבִּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־
הַבָּנִים : ז שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת־

אונד קיינע מאנופערואן דאז
געוואנד איינער פרוי'א אף
טהון : דען ווער דיזען טהוט,
איזט איין גרייאל פאר דעם
עוויגען דינעם גאטטע :
(1) ווען דיר אויף דעם וועגע
איין פאגעלנעזט מיט קיכל'יין
אדער אייערן אויפשטאסט,
אם ביימע, אדער אויף דער
ערדע, ווא דיא מוטטער אויף
דען קיכל'יין אדער אייערן
זיטצט : זא זאללזט דוא ניכט
ביידע, דיא מוטטער זאסט
דען יונגען אויזהעבען : (1) דיא
מוטטער מוסט דוא פליגען
לאסען

האם

תרגום אונקלוס

ר ש י

יתמו גבר בתקוני אמת ארו טרחק
קדם יי אלהה בל עביד אליו : (1) ארי
תעדע קנא דצפרא קדטה באורחא
בכל ארון או על ארעא אפרוחין או
ביעין ואקא רכיעא על אפרוחין או
על ביעין לא תסב אקא על קניא : (1) שלחא תשלח ית

לאים כדי שתלך בין הנשים אמן זו לא לשם
ניאוף : ולא ילבש גבר שמלת אשה לילך לישב
בין הנשים ד"א שלא ישיר שער הערוה ושער
של בית השחי : כי תועבת לא אסרה תורה
לא לבוש המביא לידי תועבה : (1) כי יקרא
פרט למוסין : לא תקח האם בעודה על
בניה
אמא

באור

שעליהם, וכן הוא בתרגום אשכנזי : (ה) לא יהיה כלי גבר, נסמכה (המטה) בעבוד
זאת למלחמה, כי האשה לא נבראת כי אם להקים זרע, ואם היא תלח עם אנשים למלחמה
תבא בדרך לידי וטות, וכן לא ילבש גבר, והטעם זכר שלא נתמלא זקטו יתערב בין הנשים
וינאף הוא והן ואין מי יודע : וזה יורה כי מנהג ישראל הי' וכן ברובי המלכויות להיות מלבוש
האנשים אינו כמלבוש הנשים רק הפרש ביניהם : (הראב"ע) : לא ילבש גבר, אכקלוס
תרגם לא יתקן גבר בתקוני דאתתא, וכן ארז"ל שכל המתקן עצמו בתקונים המיוחדים לנשים
קייב מלקות : כגון המלקט שערות לננות מתוך שחירות, מראשו או מוקטו, וכן הנובע
שערותיו, כדרך שהנשים עושות : (1) כי יקרא, כמו נקרא נקראתי והם מגורת מוקרה :
אפרחים, אל"ף טוסף, כמו אל"ף ובאזרועך : (הראב"ע) : לא תקח, הטעם לדעת כל
המפרשים כי אכוריות הוא בלב להיות אם על בניס רועסה, כי יש לבהמות חיות ועופות
דאנה גדולה בזה, ואין הפרש בין דאנת האדם ודאנות הבהמות על בניהם, כי אהנת האם
זמנית לבני בטנה אינו כמשך אכרי השכל והדבור, אבל הוא מפעולת כח המחשב המצויה
בבהמות כאשר היא מצויה באלים : ועיין גם' המורה עוף יותר : (2) למען ייטב לך, שהשם
יקמול

הַיָּאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ
 לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהוֹדִיָּאֲרֶכֶת
 יָמִים : ס שְׁלִישִׁי ח בִּי תִבְנֶה
 בַּיִת הַדָּשׁ וְעָשִׂיתָ מֵעַקֵּה לַגֶּבֶר
 וְלֹא תֵשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי
 יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ : ט לֹא־תִזְרַע
 בְּרִמָּה כִּלְאִים פֶּן־תִּקְדָּשׁ
 הַמְּלֵאָה הַזֹּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע
 וְתִבּוֹאֵת הַזֶּכֶם : ס י לֹא־
 תִּתְרַשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יַחֲדוּ :
 לא

לאסען, אונד דיא יונגען
 קאנט דוא דיר נעהמען : דא
 מיט עז דיר וואהלגעהע אונד
 דוא לאנגע לעבוס : (ח) ווען
 דוא איין נייאעז הויז בויעט,
 זא מאכע איין געלאנדער
 אבען אום דיא אלטאנע :
 דאמיט דוא ניכט בלוטשולד
 אויף דיין הויז ברינגסט, ווען
 עטווא יעמאנד דערונטער
 פיעלע : (ט) דוא ואללזוט
 דינען וויינבערג ניכט מיט
 פערמישטען ארטען בעזאען :
 זאנט ווירדע זא וואהל דיא
 פרוכט דען זאמענ, דען דוא
 אויוואעזט, אלז דער ער-
 טראג דען וויינבערג, דיר
 פערבאטען ויין : (י) דוא

ואללזוט ניכט מיט איינעם אבען אונד איינעם עזעל צוגלייך אקערן : דוא

רש"י

תרגום אונקלוס

אָמַר וְיָת פְּנִיָּא תִּסְבִּי לָךְ בְּדִיל דְּיֵיטֵב
 לָךְ וְתִזְרִיךְ יוֹמִין : (ח) אַרְיִ תִּבְנִי בֵּיתָא
 חֲדָתָא וְתַעֲבַד תִּיקָא לְאַרְיָה וְלֹא־
 תִּשְׂוִי חֻכְתָּ דִּיזְדִּיקָטוּל בְּבֵיתְךָ אַרְיִ
 יִפֹּל דְּנִפִּיל מִנֶּיהָ : (ט) לֹא־תִזְרַע
 בְּרִטְךָ עֲרוּבִין דְּלִטָּא תִּסְתָּאֵב דְּקִיעַת
 זְרַעָא דִּי תִזְרַע וְעֵלְלַת פְּרִטָּא :
 (י) לֹא־תִתְרַשׁ בְּתִזְרָא וּבַחֲמֹרָא פְּתִרָא :
 לא

בניה : (ז) למען ייטב לך וגו'. אם מיט
 קלה שאין בו חסרון כים אמרה מורה לענין
 ייטב לך והתרכת ימים ק"ו למתן סכרן של
 מנות חמורות : (ח) כי תבנה בית חדש יאם
 קיימת מנות שלוח הקן סופך לבנות בית חדש
 ותקיים מנות מעקה שמורה גורר' מזה ותגיע
 לכרם ושדה ולבגדים כאים לכך נסמכו פרשיו'
 הללו : מעקה . גדר סביב לגג ואנקלוס תרגם
 תיקא כטן תיק שממר מה שכתוב : כי יטול
 הטפל ראיוזה ליטול ואע"י כן לא תתגלגל
 מיתתו על ידך שמגלגלן זכות על ידי זכאי
 וטובה ע"י קיוב : (ט) כלאים טטה ושעורה
 וחרטן במטלת יד : סן תקדש . כתרגומו
 פסתאב

באור

יחזול עליך חייטב לך (הראב"ע) : (ח) מעקה, אין לי ריע ועשעו ידוע ומקומו וסוף גדר
 סביב לגג : רמים, כתרגום אונקלוס חובת קטול, וכן הוא כתרגום אשכנזי : הנפל, כקדש
 על פס סוטה, וכן יומת הנות, ובגדי ערווים תפשיט, ויתרוננו הכמים, ומלות רבות לאין
 מספר נקדחו על פס סופס (הראב"ע) : (ט) כלאים, קבלו רבותיט שהיא חטה ושעורה
 וחרטן במטלת יד (קדושין ל"ט) : פן תקדש, כש כי תקדש, ולא תגענו סן תשתון
 (כרמית ג' ג'), והטעם כי יאמר לך כקודש : המלאה הזרע, כמו עלאת סורע נסמיכות
 פן תפתר מן, העלאת מן הזרע, והטעם התבואה : (י) יחרו, כמד אהד : (יא) שעטנו,
 לטן

גא
 ופ
 ת
 ט
 א
 ע
 ש
 ה
 ו
 ט

(ח)
 טח
 לד
 בח
 לוח
 טל
 את
 אש
 אבו

לשן
 שיה
 לשנו
 עבר
 לשן

כי תצא כב

וְלֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטְנֹו צִמְרֹו
וּפְשָׁתָיִם יִהְיוּ : ס יב גְּדָלִים
תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל־אַרְבַּע בְּנִפּוֹת
בְּסוֹתֶךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶה־בָּהּ : ס
יג כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָנָהּ
אֵלֶיהָ וּשְׁנָאֶתָּהּ : יד וְשֵׁם לָהּ
עָלִית דְּבָרִים וְהוֹצֵא עָלֶיהָ
שֵׁם רַע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה
הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאָקְרַב אֵלַיָּהּ
וְלֹא־מִצֵּאתִי לָהּ בְּתוֹלָיִם :
טו וְלָקַח אָבִי הַנֶּעֱרָ וְאִמָּהּ

הנערה קרי והוציאו

תרוגם אשכנזי קו

(יא) דוא זאללזט קיין גע-
וועכע טראגען, ווארין וואל-
לען אונד ליינען פערמענגט
איזט: (יב) שטרע זאללזט
דוא דיר מאכען: אן דען פיער
פליגעלן דיינעו מאנטעלן,
מיט וועלכעס דוא דיר בע-
דעקוט: (יג) ווען יעמאנד
איינע פרוי נימט: אונד
וואהנט איהר ביי, ווירד
איהר אבער נאכהער גראם:
(יד) לעגט איהר פאלשע בע-
שול דינגען אויף: אונד
בריינגט זיא אין איבעלן רוף:
שפריכט נעמליך, דויע פרויא
האבע איך גענאממען, אונד
אלו איך מיך צו איהר טהאט,
פאנד איך דא צייכען דער
יונגפערשאפט ניכט: (טו) זא
זאללען פאטער אונד

מוטטער דער יונגענפרויה דיא

רש"י

תרגום אונקלוס

תסתאכ כל דבר הנתעב על האדם בין לשנא
כגון הקדש בין לגנאי כגון חסור נופל בו לשון
קדוש כמו א תגע בי כי קדשתך (ישעי' ס"ב):
המלאה זה מילוי ותוספת שהורע מוסיף:
(י) לא תחרוש בשור ובחמור הוא הדין לכל
שני מינין שבעולם הוא הדין להנהיגם יחד
קצורים זוגים כהולכ' אום משא: (יא) שעטנו
לשון ערוכ' ודבותינו דרשו אוע טווי וכו':
(יב) גדילים תעשה לך אף מן הכלאים לכך
סמכן הכתוב: (יג) וכל איה ושנאה סופו:
(יד) וסס לה עליית דברים עבירה גוררת
עבירה עבר על לא תשנא סופו לבא לידי לשון
הרע: את האשה הזאת מכאן שאין אומר
דבר

(יא) לא תלבש שעטנוא עמר וכתו
טחבר כחדא: (יג) כרספדין תעבד
לך על ארבע כנפי כסותך דתתכסי
בה: (יג) ארייסב גבראתתא ויעול
לותה וישננה: (יד) וישווי לה תסקופי
מלין ויפיק עלה שום ביש ויימר ות
אתתא תדא נסבית ועלית לותה ולא
אשכחית לה בתולין: (טו) וייסב
אבוהא דעולטתא ואמיה ויפקון

באור

לשון עירוב, ור"ד שועי טוי וכו' (רש"י), עיין (כמדבר י"ט י"ט): (יב) גדלים, צינית כרית
שהיא גדול וקלוע, וכן גדלים מעשה שרשרת: (יד) עליה, כש סבות (המביאות אותו
לשנא אותה) דברים הן חמת או סקר (הראב"ע): ולשון רש"י עבירה גוררת עבירה,
עבר על לא תשנא (כמו שאמר ושנאה), סופו לבוא לידי לשון הרע: והוצא, מפיו: בתוליים,
לשון רבים ולא יתפרדו, וכן במקורות וקוקים ועלומים (הראב"ע): (טו) ולקח אבי הנערה
ואמה

והוציא את בתולי הנער אל
 זקני העיר השערה: טו ואמר
 אבי הנער אל הזקנים את
 בתי נתתי לאיש הזה לאשה
 וישנאה: י והנה דרווה שם
 עלירת דברים לאמר לא
 מצאתי לבתך בתולים ואלה
 בתולי בתי ופרשו השמלה
 לפני זקני העיר: יא ולקחו זקני
 העיר והוא את האיש ויסרו
 אתו: יט וענשו אתו מאה כסף

דיא בעוויזע איהרער יונג
 פערשאפט נעהמען: אונד
 פאר דיא אלטעזטען דער
 שטאדט אין דאז טראגאר
 כרינגען: (טו) דער פאטער
 דער יונגען פרויא זאלל צו
 דען אלטעזטען שפרעכען:
 מיינע טאכטער האבע איך
 דיועם מאנגע צור פרויא גע-
 געבען, ער איזט איהר אבער
 גראם געווארדען: (יז) נונ-
 מעהר בירדעט ער איהר
 פאלשע בעשולדיגונגען אויף,
 אונד שפריכט, איך האבע
 בייה דיינער טאכטער דאז
 צייכען דער יונגפערשאפט
 ניכט געפונדען, היר אבער
 זינד דיא בעוויזע פאן מיינער
 טאכטער יונגפערשאפט:

וניתנו
 היהמים זאלל מאן דאז בעטטוך פאר דען אלטעזטען דער שטאדט אויברייטן: (יט) זא
 זאללען דיא אלטעזטען דער שטאדט דען מאן פארנעהמען: אונד איהן ציכטיגען:
 (יט) איבער דעם אויך אום הונדערט שקל בעשטראפען, אונד

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויפקון את בתולי עולטתא לקדם
 סבי קרתא ולתרע בית דין אתרה:
 (טו) וייטר אבוקא דעולטתא לסבא
 יתברתי וקבית לגברא תרין לאנתו
 וישנאה: (יז) והא הוא שני תסקופי טליו לטיקר לא אשכחית לכתך בתולין
 זאלין בתולי ברתתי ויפרסון שושיפא קדם סבי קרתא: (יח) וידפרון סבי
 קרתא והוא ית גברא וילקון יתיה: (יט) ויגבון טניה טאה סלעין הקסן
 ויתנו

דבר אלא בפני בעל דין: (טו) אבי הנערה
 ואמה מי שגדלו גדולים הרעים יתבזע עליה:
 (טו) ואמר אבי הנערה מלמד שאין רשות
 לאשה לדבר בפני האיש: (יז) ופרשו השמלה
 כדי זה משל מחורין סדכרים כשמלה:
 וישנאה: (יז) והא הוא שני תסקופי טליו לטיקר לא אשכחית לכתך בתולין
 זאלין בתולי ברתתי ויפרסון שושיפא קדם סבי קרתא: (יח) וידפרון סבי
 קרתא והוא ית גברא וילקון יתיה: (יט) ויגבון טניה טאה סלעין הקסן
 ויתנו

כאור

ואמה, כי זטת הבת תחל כבוד אבותיה בעבור שלא השניחו עליה ולמדוה מוסר נשים,
 ויתכן שהשער אביה או אמה, ואם היא יתומה יוציאה ממנוה ב"ד: השערה, מקום שהוקנים
 כוסדו יחד להשניח על ענין הקבון ולשכוח את העם כי הי' זה בשער העיר כנודע לכל קורא
 דברי הימים הקודמים: (טו) אבי הנערה, או אמה, ולא הונרך עוד לפרש: ועוד שהקנס
 לא יכתן לאם, אם אין לה אב, והלכה כדברי האומר יתומה קנסה לעבמה: (יז) והנח
 הוא שם, רק לפי שנראה הוא שם לה סבות כתבות להרמיקה מעליו: (יח) אתו, ע"ז
 הכפט

כי תצא כב

תרגום אשכנזי קו

וַנִּתְּנוּ לְאָבִי הַנְּעֻרָה כִּי הוֹצִיא
שָׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל
וְלֹא-תִהְיֶה לְאִשָּׁה לְאִיּוֹבֵל
לְשִׁלְחָהּ כְּרִימָיו : ס וְאִם-
אָמַרְתָּ הֲיִהְיֶה הַדְּבָר הַזֶּה לֹא-
נִמְצְאוּ בְּתוּרִים לְנֶעֱר :
כא וְהוֹצִיאֲוֹ אֶת-הַנְּעֹר אֶל-
פֶּתַח בֵּית-אָבִיהָ וּסְקִלוּהָ אַנְשֵׁי
עִירָהּ בְּאֲבָנִים וּמָתָהּ כִּי-עָשְׂתָהּ
נְבִירָה בְּיִשְׂרָאֵל לְזֹנוֹת בֵּית
אָבִיהָ וּבְעֵרַת הָרַע מִקְרִבָּה : ס

אונד דעם פֿאַטער דער יונגען
פֿרויא געבען, דאָרום דאָס
ער אויף איינע יונגען אין
ישראל איינען זיבלען רוף
אויגעבראַכט : אויך מוס זיא
זיינע פֿרויא בל ייבען, אונד
ער זאָלל זיא צייטלעכענע
ניכט פֿערשטאַסען קאַנגען :
(כ) וואָרע עז אַבער וואָר :
דאָס בייא דער יונגען פֿרויא
דיא צייכען דער יונגען-
שאַפֿט ניכט געפֿונדען וואָר-
דען : (כא) זאָ זאָלל מאָן דיא
יונגעפֿרויא פֿאַר דיא הויז-
טרויער איהרען פֿאַטערן
פֿיהרען, אונד דיא שטאַרט-
לייטע זאָללען זיא צו טאַרע
שטייניגען, דאָס זיא דיא
שאַנדטהאַט בעגאַנגען, אין
איהרען פֿאַטערן הויז אונ-
צוכט צו טרייבען : זאָ זאָללזט דיא דאָן באָזע אויז דיינער מיטטע וועגשאַפֿען :

הנערה קרי
כי

הנערה קרי כי

תרגום אונקלוס רשי

ויתנו לאבא דעולמתא ארי אפיק
שום ביש על בתולת בת ישראל
וליה תהי לאנתו לית ליה רשו
למפטררה כל יומיה : (כ) ואם-
קושטא הנה פתגמא הרין לא-אשתתחו בתולין לעולמתא : (כא) ויפקדו
ית-עולמתא לתרע בית אבוקא וירגמונה אנשי קרתא באבניא ותמות ארי
עברת קלנא בישראל לזנאה בית אבוקא ותפלי עביר דביש טביגד :

באור ארי

הפסע ייסרו אותו בדברי תוכחה וביישו אותו לעיני כל בני השער, ואולם רבותי קבלו
שהוא מלקות וכן ת"א וילקון יתיה, ומתרגם אשכנזי תרגמו בענין שסובל שני הפירושים :
(יט) מאה בסף, לתת מאה בסף : לאבי הנערה, תחת אשר רצה לחלל כבודו : כל
יסיו, הי' יכול לשלחה בנט בלא הוצאת שם רע, אלא שלא רצה לתת לה כמותר הנתולות,
לכך ישנא שלא יוכל לשלחה כל ימיו, וזהו גדר ראוי ומיוחס אל המעשה : (כא) נבחרה,
ת"א קלנא, וכן תרגם מתרגם אשכנזי, יתכן שס נכלה לא יאמר כי אם על אשת מפעולות
רעות הנמשכים מן המפעולות הכפס השפלות והנכזות, כמו תאות המשגל או הכילות, לפי

כי תצא כב

תרגום אשכנזי קח

הַנֶּעֱרַר עַל דְּבַר יְהוָה לֹא-
 צַעֲקָה בְּעִיר וְאֶת-הָאִישׁ עַל-
 דְּבַר אֲשֶׁר-עָנָה אֶת-יְהוָה
 רָעוּ וּבִעֲרֹת הָרַע מִקִּרְבָּהּ: ס
 כה וְאִם-בְּשָׂדֵה יִמְצָא הָאִישׁ
 אֶת-הַנֶּעֱרַר הַמְאָרְשָׁה וְהַחֲזִיק
 בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ וּמֵת
 הָאִישׁ אֲשֶׁר-שָׁכַב עִמָּהּ לְבָדוֹ: ט
 טו וְלִנְעָר לֹא-תַעֲשֶׂה דְבַר אֵין
 לְנֶעֱר חַמָּא מוֹת כִּי כַּאֲשֶׁר
 יָקוּם אִישׁ עַל-רַעוּהוּ וּרְצָחוֹ

הנערה קרי
 ראו מאדכען, וייל עז ניכט
 אום הילפע גערופען, דא עז
 אין דער שטאדט געשאחע,
 אונד דען מאן ווייל ער דיא
 פרויה זיינען נאכטען גע-
 שוואכט האט: דאז באזע
 מוסט דוה פאן דיר וועג-
 שאפען: (כה) האט אבער
 דער מאן דאז פערלאכטע
 מאדכען אויף דעם פעלדע
 אנגעטראפען, זיא ערגריפען
 אונד בייא איהר געשלאפען:
 זא זאלל דער מאן דער בייא
 איהר געלענען, אלליין
 שטערבן: (כו) דעם מאדכען
 אבער זאללוס דוה ניכטו
 טהון, דאז מאדכען האט דען
 טאר ניכט פערשולדעט:
 דען עבען זא אלו ווען יעמאנד
 איבער זיינען נעבענמענשען

לנערה קרי
 נפש

הערפיעלע אונד בראכטע איהן אום, זא

תרגום אונקלוס

ר ש י

עולטתא על עסק דלא צנותת בקרתא
 ויתגברא על עסק דיעני יתאמת
 חברה ותפלי עביד דביש טבינה:
 (כ) ואם דבקלא ישכת גבר ית-

ישנה בביתה לא אירע לה: (כו) כי כאשר
 יקום וגו' לפי פאטו וכו משמע כי אטסה
 היא ובחוקה עמד עליה כאלם העומד על
 סביבו להרגו ורבותי דדשו בו הרי זה בל
 ללמד וכמנא למד וכו':

עולטתא דטארסא ויתקף בה גברא וישפוב עמה ויתקמל גברא דשכיב עמה
 בלחודוהי: (כ) ולעולטתא לאתעבר מדעם לית לעולטתא חובת דיוד
 דקטול ארי פטא דדיקום גבר ער-חבריה ויקטלניה

באור

טל מקרא: (כג) כי יהיה, כאשר יארע זה הדבר (הראב"ע), וכבר זכרנו שכאשר יקדם
 הפעל אל הסועל לא ינטרך לשמור את המין ואת המוסר: איש, אחר: (כד) ענה,
 שכן, והנה כל שכינה ואם איננה באונם נקראת עינו, כל זמן שאיננה במסן ובכונן גמור,
 לפי שהנערה המאורסה אעפ"י שנתרנית לו, כנראה מוכנתה על דבר אשר לא צעקה, עם
 כל זה מן הסתם לא היה ברצון גשור ובחירה חפזית, אלא שיכרה תקפה עליה אחרי
 שנתפשה: וכן תחת אשר עניתה, קרא הכתוב עניו לשכינה, אעפ"י שלא חננה, רק לפי
 שנשנית ולבה א ארצה ואל מולדתה, לכן לא נתרנית לו ערב אהנה, כדרך האשה א בעלה,
 שלבה פנוי מכל נער ומכל יראה והיא מוסרת עמוה לו במסק ובנפש חפזיה: ומעתה אין צורך
 לדברי הרמב"ן: אשח רעהו, הנה הכתוב קרא המאורסה אשת רעהו, ולא נוכל לדעת
 האריות כי אם בדברי קבלה (הראב"ע): (כו) כי כאשר יקום, לפי פאטו וכו משמעו,
 כי

נֶפֶשׁ בֶּן הַדָּבָר הַזֶּה: כו כי
 בְּשֹׁדָה מִצֵּאתָ צִעֲקָה הַנֶּעֱרָר
 הַמֵּאֲרָשָׁה וְאִין מוֹשִׁיעַ לָהּ: ס
 כח כִּי־יִמְצָא אִישׁ נֶעֱרָר בְּתוֹלָה
 אֲשֶׁר לֹא־אֲרָשָׁה וְתַפְשָׁה וְשָׁכַב
 תַּעֲמִיה וְנִמְצָאוּ: כט וְנָתַן הָאִישׁ
 הַשֹּׁכֵב עִמָּה לְאָבִי הַנֶּעֱרָר
 חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלֹדֶתֶיהָ לְאִשָּׁה
 תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה לְאִיּוֹבֵל שְׁלָחָהּ
 כָּל־יָמָיו: ס כג א לְאִיּוֹבֵל
 אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲבִיו וְלֹא יִגְלָהּ

וְאִיזוּ דְיוּעֵזוּ אוּיָד: (כו) ער
 טראָף וּזא אויף דעם פֿעלדע
 אָן: דִּיא פֿערלאַבטע יונגפֿער
 קאָן וואָהל גערופֿען האַבען,
 אָהנע דאָס איהר יעמאַנד צו
 הילפֿע קאָטמען קאָנטע:
 (כח) ווען יעמאַנד איין יונג
 פֿרייאַרליכען מאַדלען, דאָז
 ניכט פֿערלאַבט אַיזט אַנ-
 טרופֿט, ערגרייפֿט אונד בע-
 שלאַפֿט: אונד זיא ווערדען
 בעטראַפֿען: (כט) זאָ וואָלל
 דער מאַן, דער דאָז מאַדלען
 בעשלאַפֿען, איהרעם פֿאַטער
 פֿונפֿציג שקל וילבער געבען:
 אונד זיא וואָלל זיינע פֿרויאַ
 זיין, ווייל ער זיא געשוואַכט
 דאָט: ער וואָלל זיא זיין
 לעבענלאַנג ניכט פֿערשטאַסן
 קאָנגען: (ס) ניאמאַנד וואָלל זיינען פֿאַטערן פֿרויאַ היראַטען:

תרגום אונקלוס

רש"י

נֶפֶשׁ בֶּן פִּתְגָמָא דְרִין: (כו) ארי
 בְּתַקְלָא אֲשֶׁכְחָה צֹחָא עוֹלָמְתָא
 דְּמֵאֲרָסָה וְלִית דְּפְרִיקָלָה: (כח) ארי
 יִשְׁכַּח גְּבֵר עוֹלָמְתָא בְּתוֹלְתָא דִּי לֹא
 טֵאָרְסָא וְיַחֲרִנָה וְיִשְׁכּוּב עִמָּה וְיִשְׁתַּכְחִין: (כט) ויתן גברא דשכב עמה
 לְאִבּוּתָא דְּעוֹלָמְתָא חֲמִשִּׁין סָלְעִין דְּכֶסֶף וְלִיהָ תְּהִי לְאִתְּהָ חֲלָף דִּי עָנָה
 לִית־לִיהָ דְּשִׁוּ לְמַפְטָרָה כָּל יוֹמֵיהָ:
 כג (ס) לֹא יִסַּב גְּבֵר יַת אִתְּתָא אֲבִיהָ וְלֹא יִגְלִי:

בג (א) לא יקח אין לו נה לקוסין ואין
 קדושין תופסין נה: ולא יגלה כנף
 אביו אומר ינס של אביו הראויה לאביו
 והרי כבר הזהר עליה משום ערות אחי אביך
 אלא
 טארסא ויחרנה וישכוב עמה וישתכחין:
 לאבותא דעולמתא חמשים סלעין דכסף וליה תהי לאיתיה חלף די ענה
 לית ליה דשו לטפטרה כל יומיהו:
 כג (ס) לא יסב גבר ית אתת אביו ולא יגלי:

באור

כי אנוסה היא ובחזקה בא ועמד עליה כאדם העומד על חבירו להרעו (רש"י): ורצחו נפש,
 שהרגו: (כו) צעקה, יתכן שצעקה, או טעמו אס צעקה אין מושיע לה, ולא ידעתי בדון
 הצעקה אם היא נערה שהחזיק בה האיס והיא כלחמת בזבכל כמה ונוכה ולוחות בגדיו או
 בשערותיו להמלט ממוט ולא ידעה לנעוק למה תסקל? אלא הצעקה בכוונה לדון בה מן הסתם,
 בעיר מפתיה ובסדה אנוסה, ואולם בדרך כלל אם יש לה מושיעים בין בעיר בין בסדה חייבת,
 אין לה מושיעים בין בעיר בין בסדה פטורה (מודברי הרמב"ן): (כח) וחפשה, באנוסה
 הכתוב מדבר: (כט) לאבי הנערה חמשים כסף, כעבור מזהר הבתולות, ומכאן יש ספק
 שזוהר הבתולות הוא חמשים כסף:
 כג (א) אשח אביו, אנוסת אביו: ולא יגלה כנף אביו, על דעת רבותינו בשומרת
 ינס של אביו הכתוב מדבר, ויתכן שהוא דרך כלל על אלאנת או גרושת אביו בין שהיא